

zadnje na Dunaj. — Ko pa revčki niso ne na Laškem ne v Švajci, ne v Avstrii „Reke“ našli, je nekdo z rudečo olovko napisal „in Ungarn“. Tù nekemu preblaga misel na pamet pride, na adres napisati „retour um näherer Ortsangabe“. In tako je še le 16. dan moj list vès zamazan, da že skoro ne pičice ni bilo kje na čednem napraviti, dojadral v Varaždin nazaj! Tam ga je nek moj prijatelj v novo suknjo oblekel, in pod latinskim adresom poslal v Reko, kjer sem ga še le 8. dan tega mesca dobil. Pa boš morda mislil, dragi bravec, da je te pomote kak napčno napisan adres kriv? Ne, ne; adres je lepo, čisto v domačem ilirskem jeziku napisan tako-le: „Mnogočastnomu i veleccienjenomu O. A. . . . u Rieci“. — Vsaki človek, ako le pisano brati zná, ga lahko razume, samo slavenščina mu ne sme biti španjolska vas. Taka homatija mora res toliko bolj nevoljo izbuditi, ker se godi v domači hiši. Ko bi list bil v Frankobrodu, v Berolinu ali v Dreždanah na pošto dan in bi le po nemških poštah se moral vozariti, bi nobeden poštним uradnikom zameriti ne smel, ako bi Reko v Švajci ali pa v Romanii iskali. Ali da se kaj takega zgodi pri nas doma!! — Ne rečem, da bi se kaka pomota lahko ne zgodila; al teh pomot je vendar preveč. Ni še dolgo, kar mi se je z mojim listom iz Varaždina ravno taka zgodila; neki prijatelj mi je pisal po latinski in tudi napis napravil po latinski „Flumine“, kakor je tudi pravilno. List pride v Ljubljano, pa tù niso znali, kje je „Flumine“; zato so ga naravnost v Varaždin „retour“ poslali; tù jim je nekdo na pošti razložil, da „Flumine“ se po nemško zove „Fiume“, in še le po tem je bil list v Reko poslan.

Bog nam daj skoro dočakati časov, da bo tudi pri nas cesarski ukaz za Galicijo itd., gledé domačega jezika izdan, svojo veljavo v uradnih zadobil, da gospodje uradniki, ktere vlada slovenskemu ljudstvu pošlje, bodo razun „tajč“ saj tudi „bindiš“ znali. Ker mi je znano, da je vsako deželno poglavarstvo že zdavnej dalo napraviti imenik vseh mest, trgov in vasí v domačem jeziku vsaktere dežele, zakaj gosp. uradniki na poštah teh imenikov nimajo? Brez namena jih sl. vlada gotovo ni napraviti dala!

Na Reki.

O. A. Grajski.

Dopisi.

Na Dunaji 20. julija. B — Ogledovaje se po svetu čujemo sopet žalostne reči: V Sirii scurkoma teče kri; Turk spet morí kristjane, požiga hiše, in razsaja sploh po svoji nekdanji nam Jugoslavenom gotovo ne neznani šegi. Da je pa morebiti zdaj napočil za Turčijo dan sodbe, da se žari nad njo obnebe in da ji žuga s pogubljivo nevihto, kdo more za gotovo tajiti in reči da ne? Že davno celi svet vé, da je „bolni mož“ že zelo zelo slab; po sadu, ki je dozorel zdaj v Sirii, se pač očitno vidi, da že gnjil z drevesa pade. Ni tedaj čuda, da zdaj Turčija zvonec nosi na političnem polji in da je vsa pozornost obrnjena zdaj tje, kjer polimesec vlada. — Vem, da ste že brali, da se bota 25. t. m. naš cesar in vladar pruski snidla v Toplicah na Českem, in da se pričakuje ondi še več nemških vladarjev, ki so bili unidan v Badnu s cesarjem Napoleonom. Napoleon je mogel že kakošno ziniti, da bi rad Rajnu prekerstil nemško narodnost v francozko; treba je budeti, dokler ni prepozno! In tako se vidi, da povsod je narodnost zdaj gêslo, ktero zdramlja svet. Nikdar ni bila sicer neznana narodom ljubezen do domovine, do rodú svojega; bolj ali manj je vedno gorel ta ogenj ali v persih posameznih domoljubov ali v vsem ljudstvu tù in tam, in znano je zadosti, koliko in kako radi se ponašajo Francozi, Lahi, Nemci itd., kazaje na svoj rod, na narodnost svojo in vse, kar je ž njo v tesni zvezi; al očitno je zdaj, da ta čut tolikanj močnej prihaja tudi drugod, kolikor bolj se sploh omika in zavednost ljudska širi. Je pa oživljajoča se narodnost dobro, pa tudi je zleg, kakor jo že vodiš in na-

peljuješ. Gospod R. je v svoji knjižici dosledno razložil in jasno pokazal poti, po kterih naj bi tudi Slovenci to k dobremu obrnili in vprihodnje krepek in veljaven narod bili. Nihče pa ne zida hiše začensí s streho, ampak vsak pameten človek si poiše dobre podlage in sploh taci pomočkov, ki so stalni in jih ni treba že jutri z drugimi namestovati. Ti pa so nam narodni jezik, narodne šole, narodska zavednost. Obveljati mora za naprej naš jezik, kakor v cerkvi in pri dušnem pastirstvu pri nas od nekaj veljá, tudi v šolah, v javnem življenji in kancelijah z vsemi tistimi pravicami, kakor so jih zadobili drugi (jeziki), ako nam je z omiko in napredovanjem resnica, in ne le jalovo bledenje in prazno besedovanje sém in tje. Pač je napčna pot pri nas in povsod, omiko ponujati v ptujem jeziku, po ptujem kopitu jo širiti in ploditi, se po eni plati poganjati za višje izobraženje ljudstveno, po drugi pa ne pravih pripomočkov izvoliti ali celó domač napredek podirati in vedno le svojeglavno terditi, da je slovenščine kmali dosti! Kje pa je naš rod? kje ostajajo tisti, ki imajo ž njim opraviti? Kaj se sme zavoljo majhne množice drugih celi narod z nogami teptati, teptati postave in namen svitlega cesarja, ki je narodom zagotovil enakopravnost? Veliko več se je treba prepričati, da je to samo po sebi potrebno; prepričati se, da Slovenci ravno z oživljeno narodnostjo ne bodo puntarji in sploh nevarni ljudje, in slednjič prepričati se, da je neumno in bedasto, s slovenskim narodom opraviti imeti in blagostanja njegovega želeti, pa se pri zaslišani domače besedice po vseh udih tresti in v vsakem, ki terja le to, kar sta nam cesar in postava dala, „Jungslovena“ ali Bog vé kaj vse vohati! Oklonimo pa se v mislih in v djanji svojega brambovca, presvitlega škofa Strossmajer-ja, ki se tako krepko poganja za pravice jugoslavenskega naroda, in upati smemo gotovo, da bode tudi tù „zedinjena moč“ veliko veliko zdala in da bomo zadobili, kar nam po pravici gré. Z Bogom!

Iz Zagreba 19. julija. K. Ž. — Tudi danas Vam imam zanimivih novic javiti. Kakor sem Vam bil pisal pred nekoliko dnevi, da se je nadjati velikih prememb o predstojništvih tukajšnjih oblastnij, tako se je deloma že zgodilo. Imena odstavljenih in na njih mesto postavljenih predstojnikov Vas, vem da, ne bodo toliko zanimivale, kakor morebiti to, da so na mesto — „ergerjev“ in — „bergerjev“ ljudi s „ié“ in „vič“ stopili, ki so „listi iz domače gore“. — Prepoved prejšnega bana, po kateri je bilo cesarskim uradnikom zabranjeno narodno obleko nositi, je preklicana. Iz vsega se vidi, da se narodnim željam v resnici zadoštuje in da ni samo pri jalovem obećanju ostalo, kakor že velikrat. — Še ene govorce moram omeniti, in sicer posebno zato, kar so se do sedaj še skoraj vse tukajšne govorce obistinile, in ta govorica je, da se bodo Hervaška, Slavonija in Vojvodina z Banatom v jedno, ne vem pod katerim imenom, zedinile; Osek se zaznamuje ko glavno mesto teh zedinjenih kronovin.

Iz tuhinske doline. L. D. — 14. dan t. m. popoldne o pol petih so vidili na hribih pri jasnem nebu svital oblak priti od planine tuhinske in čez Česnice iti. Slišali pa smo vsi po dolini, kakor da bi bil s topom trikrat zaporedoma vstrelil, ko je oblak čez Česnice prišel, cigar donenja maljnik se je proti Ljubljani razlegal, kakor da bi gromelo, kar so nekteri tudi mislili, zemlja pa se ni nič tresla. Ako bi se bilo to ponoči zgodilo, bi se bila gotovo lepa meteorna luč bolj natanko vidila. Iz družih dopisov od te nadzemeljske luči in groma se bo lahko sklenilo, kakošna prikazen je to bila.

L. D.

Iz Postojne 20. julija. — Kar imamo železnico, je pri nas tiho in mirno, da bi nekdanje Postojne ne poznal, ko si še voz za vozom, kočijo za kočijo srečal. Kako živo je bilo od leta 1852 do 1857, ko so železnico delali, ali pa lani, ko je vojska na Laškem hrula! Sedaj je vès hrup potihnil in nekaj kresijski terg je dolgočasna vas; še pot-

nikov ni dosti, ki so našo jamo prejšnje leta iz vseh krajev svetá tako pogostoma obiskovali. Tisto móro, ki dandanašnji tlači celi svet, čuti tedaj tudi naša Postojna. Le nekaj nam je ostalo od preteklega časa, in to je dragina. Tako na priliko jémo mi v celi Krajni najdražje meso; vaš kup od pitanih volov brez doklade veljá pri nas za ceno mesa s doklado; verh tega si morejo naši mesarji še dva mesca izbrati, v katerih prodajajo meso za star krajcar dražje kakor pri vas v Ljubljani. Pa še nekaj vam povem o mesarskih zadevah, česar vaši mesarji morebiti še ne špogajo. Če se primeri, da kakemu pôslu, kateri pride na terg po to in uno, v mesnici par krajcarjev zmanjka, mu jih naša mesarica ne upa, čeravno vse ljudi dobro pozná, — pa kaj stori? Za en krajcar ali za dva, ki ju manjka, odreže mila naša mesarica že odvaganega mesa in odpravi pôsla tako; nikoli pa se nek še ni primerilo, da bi bila mila majka mesarica za tiste krajcarje odkrehnila kosti, s katerimi za priklado ni skopa; vselej pobota „deficit“ z mesom! Kaj ne, ljubljanski mesarji, da se morete od nas še kaj učiti? — Če bi morebiti kakemu mestnjanu na misel prišlo, da bi hotel poletinski čas preseliti se na deželo in priti k nam, ga za Božjo voljo prosim, naj si ne poiše blizo naše šole stanovanja, zakaj tistih 4 ur, kar šola terpi, ga bo glava bolela, da se bo sam sebi mislil. Vendar zdaj ni več tako hudo, kakor je bilo. „Mladost je norost“, to je sicer že star pregovor, ktereга najbolj čutijo tisti, ki kjer koli blizo šol stanujejo; al pri nas je bil še vés drug „koncert“, ki se menda nikjer drugod ne sliši; to je bil vsaki dan hrup in vrisk in jok in stok, kadar je „šiba pela“, da je bilo joj. Ne vem, ali je naša mladost res tako poredna ali pa ima šolska „disciplina“ več kopitov, da tû ravna jo tako, drugod pa drugač? — Kolikor bolj se je pa ta neprijetna „šolska muzika“ razlegala, toliko bolj je utihnila naša mestna muzika, za katero plačujemo doneske, da smo si jo ohranili. Včasih v cerkvi ali za kakošen god ali redko katerikrat za zorjo slišimo nje glasove. Zakaj je omolknila sicer v kakošnem vertu ali na tergu? Ona bi se vadila in čedalje bolj izširila, mi pa bi saj enkrat na teden pošteno veselico imeli. Moschus.

Iz Ljubljane. Zvezdogledi so nam spet pokazali, da se ne zmotijo v svojem prerokovanji; v sredo popoldne je sonce merknilo natanko tako, kakor je pratika povedala. Al v petek 20. dan t. m. je popoldne po treh čez Ljubljano in okolico njeno prišla huda ura, za katero je vedil le tisti Gospod nad nami, „ki piše veliko pratiko“. Nihče ne pomni take strašne toče, kakor je bila ta, ki se je s hudim pišom od Rožnika privlekla čez Ljubljano in je v Glincah najhuje razsajala, kjer je toliko cegelnatih streh razbila, da morebiti 20.000 strešnikov ne bo zadosti, vse razbite strehe spet pokriti; tudi v Štepanovi vasi in na Hrušici je bila zlo huda; v Ternovem in Krakovem je vse polje pokončala, čez mah se pa ni vlekla; v mestu nam je pobila veliko šip, in tista gospôda, ki namesto naših navadnih poletinskih zatornic ima unanje oknja s šipami napravljene, je imela lepo priložnost se prepričati, da take oknja so le spaka v naših krajih.

Iz Ljubljane. Ker se je v državnem zboru preuzvišeni gosp. škof Strossmayer že tako krepko oglasil za narodne pravice slovanskega naroda in ker se bratje naši na Horvaškem in Slavonskem radujejo že nad zaželjenimi preuredbami, ki jim jih je iz cesarjevih rok prinesel novi ban Sokčević, za pravice slovenskega naroda pa se na veljavnem mestu še ni slišal dosihmal noben glas, da bi se tudi njemu dalo, kar se daje drugim narodom našega cesarstva in mu tudi po pravici gré, — dobivajo „Novice“ od mnogih strani v nekaki boječnosti pisane pisma, češ, da bo slovenski narod spet zadnji ali da se mu celó ne bojo dale pravice, ki grejo njegovemu jeziku v šolah, kancelijah itd. Čeravno se verno zanašamo na Cesarjevo besedo, ki je ob začetku pomnoženega državnega zbora zagotovila vsa-

kemu narodu brez izjeme njegove pravice, in čeravno radostni pričakujemo, da bojo slavni škof diakovarski tudi Slovence pod krilo svojega blagega rodoljubja vzeli (ker le Kranjci imamo svojega rojaka v državnem zboru, vsi drugi Slovenci pa nobenega), moramo v tolažbo boječim za gotovo povedati, da tudi naš grof Anton Auersperg, čeravno ni v zboru 21. dan p. m. svojega glasa povzdignil, ker se mu za národno pravdo tisti čas ni priličen zdel, „si je skozi in skozi svest, da pravda o narodnosti in jeziku je ena tistih pravi, ki sega v življenje avstrijskega cesarstva in ki se rešiti mora („eine der Lebensfragen für Oesterreich, die gelöst werden muss“), pa se — po njegovem mnenji — bode na poti porazumljenja in mirne sprave najbolje rešiti dala. V prihodnjih zborih bo na pravem mestu že prišla ta zadeva v pretres in tû se bo dalo glavno pravilo določiti. Je pa pravilo (Princip) enkrat ustanovljeno, po tem bojo sledili djanski nasledki za šolo in cerkev, za kancelije in njih opravila sami po sebi“. „Kakor mi serce bije za državno edinost Avstrije — nam je dalje slavni grof zagotovil — tako mi bije tudi za ljudstvo moje domovine in njegov blagi napredek, in kadar koli bi treba bilo, se za-nj potegniti, se bom gotovo potegnil in ne bom molčal, ako bi se pokazalo, da utegne domovinstvo kako škodo terpeti ali mu kaka nevarnost žugati, in se ne bo najdel kak drug mož, ki bi znal te zadeve bolje zagovarjati kakor jez. Le govoriti pa samo za to, da bi govoril, to ni bila nikdar moja navada in nikoli ne bo“. S polnim zaupanjem moremo tedaj pričakovati, da mož s takimi domoljubnimi misli in ker so mu naše nadloge dobro znane, bo iskren branivec naših narodnih pravic v državnem zboru in da stopivši v kolo s gosp. škofom Strossmajerjem se bota oba krepko potegnila za blagor Avstrii vseskozi zvestega Jugoslavenstva.

— Za gotovo smo slišali, da sl. ministerstvo nauka misli namesto dvojnih razredov spodnje gimnazije v Ljubljani napraviti v Kranji 4 gimnazijske (latinske) šole.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. 20. dan t. m. ob dveh popoldne je dal predsednik pomnoženega državnega zbora gospod nadvojvoda Rainer nenadoma državne svetovavce sklicati, da jim je naznanje dal pismo, ki ga je od Njih velič. cesarja 17. t. m. prejel. To cesarjevo pismo se tako-le glasi: „Dragi moj gospod stričnik nadvojvoda Rainer! Sklenil sem, da brez privoljenja pomnoženega državnega zbora za naprej ne bom novih davkov in doklad razpisoval, obstoječih zemljišnih, hišnih in drugih neposrednih davkov kakor tudi vžitnega davka in pa davšin za pravne opravila, za izprične in gosposkine pisma in listine ne bom poviševal, pa tudi brez tega dovoljenja za državne potrebe dnarja ne na pôsodo jemal — razun takrat, kadar bi kaka vojska žugala in bi mi okoljšine ne pripustile, da bi izredno sklical pomnoženo državno svetovavstvo. Dajte, Preljubeznjivi moj! ta Moj sklep pomnoženemu državnemu zboru na znanje“. — Ko je gospod predsednik cesarjevo pismo prebral, je rekel, da zapopadek tega pisma se ne more v pretres jemati, in je nasvetoval, naj zbor za to Njih Veličanstvu samo živo hvalo izreče. Zbor je to storil in trikrat ponovil „Hoch!“ In tako je bilo konec današnjega zbora.

— V imeniku davkov za prihodnje leto, ki jih je dobil državni zbor v pretres, se berejo tudi davki za vsako deželo posebej. Tako, na priliko, plača krajnska dežela v vsem skupaj davkov 3 milijone in 461.572 gold., štajarska 11 milij. in 723.974 gold., koroška 2 milij. in 901.237 gold., teržaško-goriška 9 milij. 575.840 gold., horvaška in slavonska 7 milij. 51.367 gold., dalmatinska 2 milij. 325.427 gold., Vojvodina in temeški Banat 11 milij. 682.733 gold., Bukovina 2 milij. 206.523 gold., česka 53 milij. 109.860 gold.,